

Nato mu je poslanec Vesenjak odgovoril: „Vinogradi so ravnotako kulturna zemlja, kakor orana zemlja, in mi v Jugoslovanskem klubu stojimo na stališču, da je treba po krajevnih razmerah in potrebah razdeliti vse, posebno pa še paziti na to, da velika posestva nemško-avstrijskih državljanov pridejo v roke zemlje potrebnih kmetijskih invalidov, viničarjev in kočarjev.“

Stališče naših poslancev je pravilno in našim razmeram primerno. Kmetiska zveza in Viničarska zveza stojita odločno na stališču naših poslancev. Sicer pa so se godile pri razdelitvi posestev Ahrenberg še druge liberalne protekcije, o katerih bomo še govorili.

Politični ogled.

Jugoslavija.

Nova ministrska kriza. Kakor smo že poročali, imamo v Beogradu zopet ministrsko krizo, ker je Vesničeva vlada podala ostavko. Regent je ostavko sprejel, poklical pa je k sebi zopet prejšnjega ministrskega predsednika dr. Vesniča in mu poveril znova nalogo: da sestavi on koncentracijsko vlado. Vesnič je regentovo nalogo sprejel in sedaj so v Beogradu zopet med strankami ona polževa pogajanja za vstop v vlado. Vse večje stranke in klubi so že podali pismene pogoje za vstop v vlado. Največjo težavo in največ nepriliko delajo pri sestavi vlade po svoji stari navadi demokrati (liberalci). Demokrati zahtevajo: 1. naj se ukine ženska volilna pravica za občine v Sloveniji, ki je že pravomočno potrjena; 2. zahtevajo prosti izvoz letošnje žetve, katerega hočejo izročiti v nakup bankam in veletrgovcem; 3. pri preuredbi pokrajinskih vlad zahtevajo v Sarajevu, Dalmaciji, Zagrebu in Ljubljani poverjeništvu za notranje zadeve ter za uk in bogočastje. Na take nečuvane pogoje, ki bi preveč oškodovali naše kmetstvo, jugoslovanskega kmeta in našo ljudsko stranko, ki v Sloveniji znatno nadkriljuje vse druge stranke, pa ne morejo pristati srbski radikali, ki so bili dosedaj tesno navezani na naš jugoslovanski klub. Kljub tem nasprotjem, ki vladajo med strankami radi sestave nove vlade, pa so v Beogradu vendar mnenja, da se bo posrečilo Vesniču sestaviti novo vlado do 1. avg.

Regent Aleksander je odpotoval za nekaj dni k svojemu očetu kralju Petru v Toplice. Kakor hitro se on zopet povrne nazaj v Beograd, se bo tudi on potrudil, da se pogajanja zastran vlade čimprej zaključijo in se sestavi vlada.

Za našo vojno odškodnino so nas o goljufali zavezniki. Svoj čas se je regent Aleksander sam trudil, da nam izposluje kar največ vojne odškodnine. Angleži in Francozi so mu tedaj obljubili, da dobi Jugoslavija 6%, pozneje so to znižali na 5%, in sedaj so zavezniki v Spai določili, da dobimo — nič! Nemško vojno odškodnino se si lepo med seboj razdelili: Angleži, Francozi, Italijani in Belgija. Od te odškodnine bi še ostalo 6%, kar si naj razdelijo: Grška, Rumunija, Jugoslavija in ostale države, ki imajo pravico do vojne odškodnine. Vojno odškodnino bo plačala tudi Avstrija, Madžarska, Bolgarija in odkup za svobodo vse države, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske. Od te odškodnine in plačane odkupnine dobijo eno polovico zavezniki, od druge polovice zopet Italijani 40%, 60% pa si razdelijo: Grčija, Rumunija, Jugoslavija in ostale države, ki imajo pravico do vojne odškodnine. Tako dolgo so obljubljali in našetarili in delili to vojno odškodnino, da je prišla Jugoslavijo ena velika ničla.

Radgono so zapustile naše čete in civilne oblasti 26. t. m. Ljubljanska vlada razglasa, da je izpraznila Radgono vsled tega, ker so naše čete zasedle apaško kotlino in ker je Avstrija se zavezala, da se bo tudi zanaprej vršil promet skozi Radgono nemoteno.

Vojno stanje med Dunajem in Beogradom — med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo, — ki je trajalo od 15. julija 1914 do 15. julija 1920, je prenehalo 16. t. m. Mir med obema državama so sklenili 16. t. m., ko je bila potrjena senžermenska mirovna pogodba. Vojno stanje med Beogradom in Dunajem je trajalo 12 dni manj kot 6 let.

Ljudskoglasovalna komisija v Celovcu, ki bo nadzorovala glasovanje na Koroškem, je izdala oglas prebivalcem koroškega plebiscitnega ozemlja. V tem oglasu naznanja, da bo ta komisija nadzorovala delo modrosti in pravičnosti (menda za Nemce po italijanskem prizadevanju) in spoštovanja ljudsko voljo (bomo videli!). Oglas priporoča tudi mir in red in jamči svobodo in neodvisno vršitev glasovanja. Odklanja nepoštena sredstva, ki bi povzročila nepravilen izid glasovanja. Od tega oglasa nam ni treba veliko pričakovati, ker vemo, da je stopila komisija z zahtevo po odpravi demarkacijske črte med A in B cono na stran Nemcev. Kljub dejstvu, da je komisija dokazala že koj pri svojem nastopu pristransko stran, se nam vendar ni bati za posest Koroške, ker vrli Korošci in Korošice bodo glasovali pri vseh nemških zahrbtnostih za Jugoslavijo.

Proti odpravi demarkacijske črte med A in B pasom na Koroškem so se vršila zadnja sobota in nedeljo v Velikovecu, Borovljah in Mariboru ogromna protestna zborovanja, na katerih se je protestiralo in zahtevalo z vsjo odločnostjo, da mora napeti naša vlada vse moči, da zabrani odpravo demarkacijske črte. Do odprave demarkacijske črte ne bo prišlo.

Italija.

V Rimu so imeli zadnje dni splošno stavko. Prišlo je pri tej priliki med zborujočim de-

lavstvom in vojaštvom do izgrediv, ki so končali s strelji in streljanimi aretacijami. Kakor v Rimu se je godilo tudi v Benetkah, kjer je vrgel nekdo med množice bombo, ki je ranila 9 oseb.

Na Reko je poslala Italija 1 bataljon rednega vojaštva in s tem priznala, da prištevajo D'Annunzija in njegovo bando kot redno italijansko vojsko. Iz Reke bodo izgnali 800 jugoslovanskih družin, da zatrejo s silo ves jugoslovanski živelj na Reki.

Tudi iz Koroške nočejo Italijani, da bi morali po mirovni pogodbi. Izjavljajo, da bodo ostali na Koroškem do konca ljudskega glasovanja, da branijo Nemce pred nasiljem od strani Jugoslovancev.

V zasedenem ozemlju se Italijani tudi niso nehali z nasiljem napram Jugoslovancem. Povsod naše ljudi preganjajo, izganjajo, zapirajo in jim upostojajo njih posest in imetje.

Irska.

Na Irskem so se vršili v zadnjem času prav srčiti boji med angleškim vojaštvom in domačini, ki zahtevajo državno samostojnost. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Vsled teh večnih nemirov na Irskem je ponudila Anglija Ircem kakoršnokoli vlado, samo da ostane Irska del Angleške.

Avstrija.

V avstrijskem parlamentu so sprejeli zakon o oddaji premoženja in o vojnem posojilu.

Poljska.

Kakor že znano, so prosili Poljaki Rusijo vsled porazov na bojnem polju za premirje in za mirovna pogajanja. Rusko vrhovno poveljstvo je naznailo poljskemu armadnemu poveljstvu, naj pridejo poljski odposlanci za rusko bojno črto, kjer se bodo sestali z Rusi v svrhu premirja in mirovnih pogajanj.

Novo vlado je dobila Poljska, ki bi naj vzpostavila zopet mir z Rusijo.

Turčija.

Med Grško in Turčijo se bijejo srčiti boji. Grki so zasedli utrjeno turško mesto Odrin — Adrianopol — katerega je branilo 10.000 Turkov. — Prodiranje grških čet podpira angleško vojno brodogojstvo.

Kmetiska zveza.

Naznanila.

Naši shodi. Dne 8. avgusta po rani maši: Sv. Lovrenc na Dravskem polju (Marko Krajnc), Sv. Jurij ob Pesnici (dr. A. Juvan), Marija Reka (Žebot).

Jugoslovanska kmetiska zveza sklicuje ob priliki I. slovanskega orlovskega tabora v Mariboru zborovanje zaupnikov in sicer za ponedeljek, dne 2. avgusta. Govorijo: minister dr. Anton Korošec, poslanec Ivan Vesenjak, urednik M. Krajnc, poslanec Brodar, župan Davorin Krajnc, tajnika dr. Kulovec in Franjo Žebot. Zborovanje se vrši v dvorani Oficijskega doma (Kazino) na Slomškovem trgu. Začetek ob 9. uri.

Poročila.

Mala nedelja. Po dolgem času smo zadnjo nedeljo 25. julija zopet imeli pri nas zborovanje Kmetске zveze. Mnogoštevilni zborovalci so z velikim zanimanjem poslušali govornika M. Krajnc, ki je opozarjal na važnost bodočih volitev v verskem pa tudi gospodarskem oziru. Sklenili so naslednje resolucije: 1. Cene žitu so padle; vlada naj skrbí, da padejo v isti meri tudi cene blagu, ki ga mora kmetijski človek kupovati. 2. V komisijo za določitev mej naj se izvoli vsaj eden domačin, ki dobro pozna obmejne razmere. 3. Skozi Slovenske gorice naj se zgradi železnica; dokler pa to ni mogoče, naj se olajša promet z avtomobili. 5. Kako je mogoče, da velja kilogram kože 34 K, dočim velja živa teža kilogram 10 K? 5. Ker so ljudje začeli v veliki množini sejati lan, naj se postavi za Mursko polje in sosedne kraje velika predilnica. 6. V slučaju, da Radgona pride v nemško-avstrijske roke, izgubimo tudi radgonsko bolnišnico. Zato se naj za Mursko polje in Prekmurje zgradi posebna bolnišnica. 7. Izrekamo svoje neomejeno zaupanje poslanecem Kmetске zveze, združenim v Jugoslovanskem klubu. — Slednjih so je izvolil odbor Kmetске zveze. Možje, ki so bili izvoljeni v odbor, so perok, da se bo naša Kmetiska zveza krepko razvijala!

Mladinska organizacija.

Dekliško zvezo smo si ustanovile pri Sv. Tomažu pri Ormožu zadnjo nedeljo, 25. julija. Sicer smo že v Marijini družbi imele vsak mesec zborovanje in govorniške vaje. Toda sedaj, ko ženska zmikom holi stopa v javnost in smo dobile volilno pravico za občinske volitve, je treba da se združimo še posebej v Dekliško zvezo, ki nas bo izobraževala ter nam dajala pouk tudi o javnem življenju. Polna dvorana se nas je zbrala. Prišli so tudi Orli v lepem številu. Govornik — Krajnc je najprej govoril Orlom o pomenu telovadbe za telo, duha in voljo. Nato je dekletom pojasnil, zakaj je Dekliška zveza ravno v sedanjih časih neobhodno potrebna. Saj dekleta in žene sedaj mora biti poučena o javnih, državnih zadevah, ko se bo ravno v prihodnjem državnem zbo-

ru sklepalo o soli in zakonu, torej o dveh stvareh, ki mater, ženo, dekle posebno zadevajo. Pozival nas je, naj se vse Dekliške zveze velikonedeljske dekanije združijo v dekanijsko dekliško zvezo z dekanijskim odborom načelu. Abiturijent Sedivy je priporočal, naj bi novoustanovljena tomaševska Dekliška zveza vzela v svojo sredo tudi mladenke malonedeljske župnije ter jih vzpodbujale, da si tudi v Mali nedelji ustanovijo Dekliško zvezo.

Neka Dekliška zveza nam piše. Dragi „Slovenski Gospodar“! Ker si že večkrat izrazil svojo naklonjenost napram Dekliškim zvezam, dovoli, da se tebe poslužujemo dotlej, dokler nimamo svojega glasila, kamor bi poročale o svojih razmerah. Sprejmi v svoj predalček zgodovino naše Dekliške zveze v pouk in svarilo drugim. Dasi steje naša Dekliška zveza šele komaj pihlo leto svojega obstanka, vendar je že imela prenesti hud liberalni vihar. Že takoj v začetku je bila okužena od liberalnih bacilov. Vsled nesporazumljenja je bil izvoljen odbor liberalnega duha, in kakor ni mogoče služiti dvema gospodoma, tako tudi ta odbor ni mogel delati v procvit zveze, ker je sodeloval pri nasprotnem društvu. Pred kratkim se je vgnezdil v našem kraju Sokol, ki pa se bo moral kmalu pobrati od nas, ker so fantje večinoma že spoznali njegove nakane, ter se dali izbrisati iz njegovih črnih bukev. Sama gdna, predsednica je sočutno pomagala temu zakletemu sovražniku krščanskih organizacij spletati gnezdo z raznim liberalnim društvom. Umevno je, da pri tako zaposlenem odboru ni bilo niti misliti na kakšen zvezin napredek. Nasprotno, naša zveza je hiralala. Ni čuda, da je prišla z dobrim imenom pri vseh na kant. Seveda so k temu precej pripomogli celonočni plesi in drugo kar k temu spada; za liberalne dušice ni to kaj posebnega. Vsled takih razmer v zvezi smo dekleta zgubila veselje. Da se je pa naša Dekliška zveza na novo poživila, se imamo zahvaliti ženskemu shodu na Brinjevi gori. Čast vrlim govornicam, ki so o svojih domačih zvezah toliko vzpodbudnega povedale, ter različne govore tako duhovito prednašale. Vse to nas je navdano s takim pogumom, da smo sklenile: „tudi naša zveza mora tako procvitati!“ In res, Bog je blagoslovil naš trud. V nedeljo 11. julija smo imele živahno zborovanje, pri katerem smo izvolile nov odbor, od katerega smemo upati, da bode stremil v pravo smer. Prepričane smo, da so za zvezo, ki iz kateregakoli vzroka hiralala, najboljša zdravila veliki shodi, ki nanovo navdušijo članice za družabno življenje. Dekliške zveze širom Slovenije! Da se obvarujemo liberalnih nedostatkov v naših zvezah, držimo se pri volitvah pravil: V odbor se morajo voliti le take osebe katerih značaj se strinja z namenom organizacije, to je: da so vzornega življenja, s katerim morajo svetiti članicam.

Marijine družbe pozori!

Naše zborovanje na mariborskem taboru bo v soboto dopoldne ob 11. uri v Götzovi dvorani, na tistem mestu, kjer bodo neposredno prej zborovali Orli. Govorili bodo:

Deželnosodni svetnik dr. Matija Lavrenčič: Verski ponos.

Jurist Zvonko Dokler: Kongregacija — cvet organizacije.

Računski nadsvetnik Avgustin Zajec: Pogosto sveto obhajilo.

G. Lovro Hafner: Častimo svojo mater!

Vsi udeleženci tabora naj bodo opozorjeni, da gremo popoldne ob petih na grob Slomškov (kapela na mestnem pokopališču), kjer bo govoril medicinski Peršuh v časten spomin Slomšku.

Ob šestih zvečer v frančiškanski cerkvi pridiga (župnik Franc Gomilšek) in slovesne litanije z blagoslovom.

Za osvobojenje g. župnika Klekta.

Poslanec dr. Hohnjec je 15. julija na ministru zunanjih zadev stavil naslednjo interpelacijo:

Preteklo je skoraj pol leta, odkar so Madžari zajeli in zatvorili g. Jožefa Klekta, župnika v Velikih Dolencih v našem Prekmurju. Župnika Vel. Dolenci leži povečini v našem Prekmurju tostran demarkacijske črte, le ena vas je onstran demarkacijske linije na šentgotthardski strani. Narod pripoveduje, da so Madžari dolgo časa prežali na dolenciškega g. župnika, kako bi ga dobili v svoje roke. Govori se, da so Madžari izvalili g. Klekta preko demarkacijske linije, češ, da mu je svobodno iti v mesto Sombotelj, kjer je imel v posojilnici opraviti neke denarne posle. Ko je prišel onstran demarkacijske črte, so ga kratkoma ušli, njegov voz poslali domov, njega pa odvedli v Sombotelj, kjer so ga internirali ter ga še vedno drže zaprtega. Zakaj? Gotovo ne zato, da na g. Kleklu kot na eksperimentu dokažejo resnico znane prislovice: „Extra Hungariam non est vita.“ Gospodje Madžari imajo svoje posebne politične namene. Na ta način so hoteli izvabiti na ono stran še druge narodno čuteče in delavne možje. Madžari pač imajo interes na tem, da ni v severnem Prekmurju nobenega rodoljubnega in delavnega inteligenta, še zlasti sedaj, ko se bodo podrobno in definitivno dobočevale naše državne meje. Zato so zajeli in zatvorili g. Klekta, o katerem je znano, da je mož, prešinjen z veliko ljubeznijo do našega naroda in iskren prijatelj naše ujedinjene domovine. S tem so Madžari storili zločin ne samo zoper osebo povsem nedolžnega človeka, marveč tudi zoper našo državo. Čast